

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas plāns Latvijā

07/05/2024

Labklājības ministrija

Sociālie uzņēmumi

Sociālā uzņēmuma likums spēkā no 2018. gada 1. aprīļa.

Sociālā uzņēmuma definīcija:

Sociālais uzņēmums ir **sabiedrība ar ierobežotu atbildību**, kurai šajā likumā noteiktajā kārtībā piešķirts **sociālā uzņēmuma statuss** un kura veic **saimniecisko darbību, kas rada labvēlīgu un nozīmīgu sociālo ietekmi**,

(1) nodarbinot **mērķa grupas** vai

(2) uzlabojot dzīves kvalitāti **sabiedrības grupām, kuru dzīvi ietekmē sabiedrībai būtiskas problēmas** (piemēram, sociālo, veselības aprūpes vai izglītības pakalpojumu sniegšana, kā arī specializētu preču ražošana), vai

(3) veicot citas **sabiedrībai nozīmīgas darbības**, kas rada **ilgstošu pozitīvu sociālo ietekmi** (piemēram, iekļaujošas pilsoniskas sabiedrības veidošana, atbalsts zinātnei, vides aizsardzība un saglabāšana, dzīvnieku aizsardzība vai kultūras daudzveidības nodrošināšana).

Labklājības ministrija

Dati par sociālajiem uzņēmumiem (30.04.2024.)

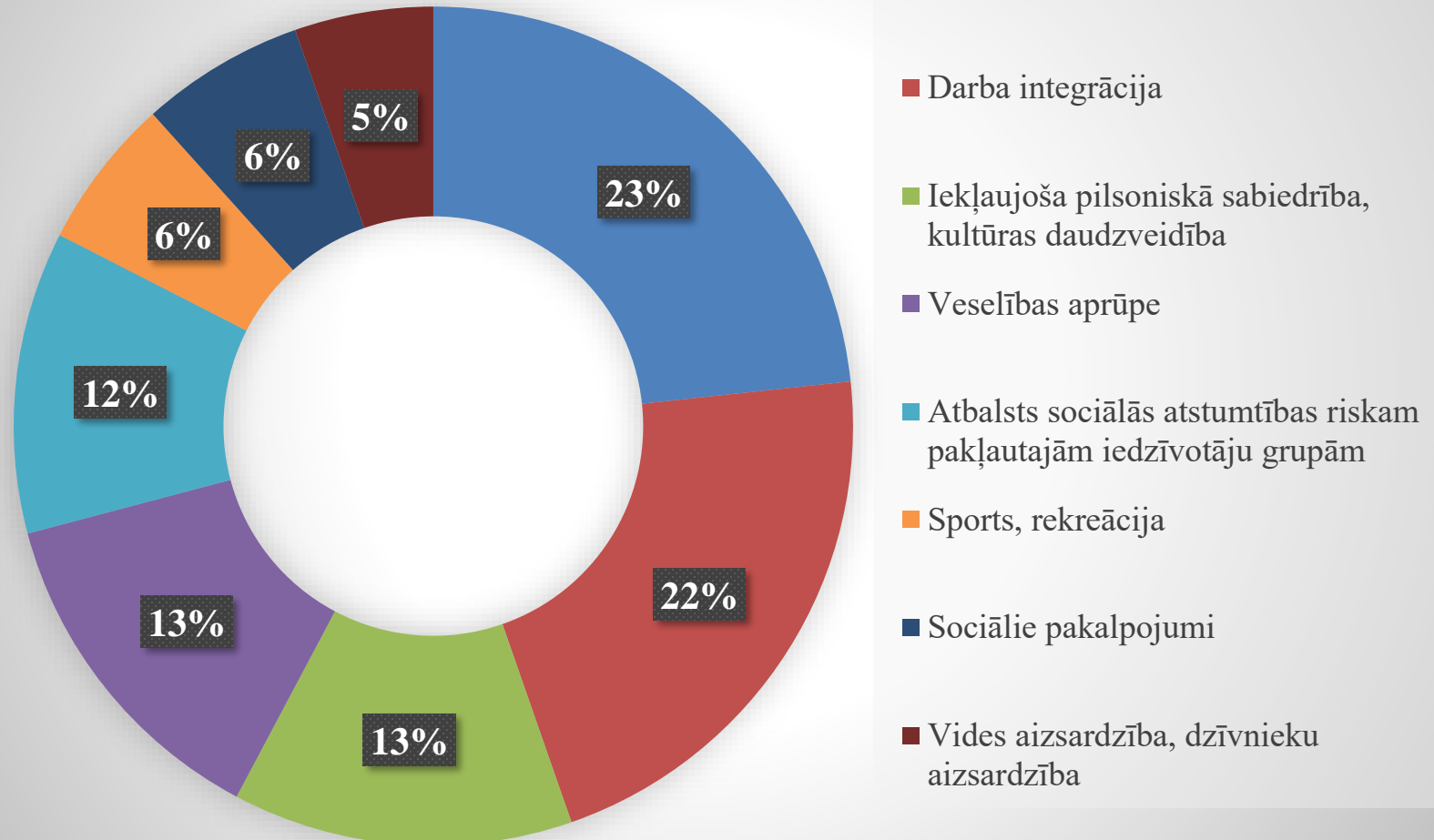
Rādītājs	Skaits	Summa (EUR)
Sociālā uzņēmuma statuss (no 2018. gada)		
LM piešķīrusi sociālā uzņēmuma statusu no tiem:	281	–
- aktīvi sociālie uzņēmumi	206	
- atcelts vai atņemts statuss	75	
Altum granti (no 2018. gada)		
Granta pieteikumi iesniegti Altum	328	–
Īstenojuši biznesa projektus	204	12 173 000
VSAOI kompensācijas par nodarbinātām personām ar invaliditāti un GRT (no 2021. gada)		
Uzņēmumi, kas saņēmuši kompensācijas	25	175 977
Nodarbinātie, par kuriem saņemtas kompensācijas	150	–

Labklājības ministrija

Statistika pa darbības jomām (30.04.2024.)

Aktīvie sociālie uzņēmumi – kopā 206

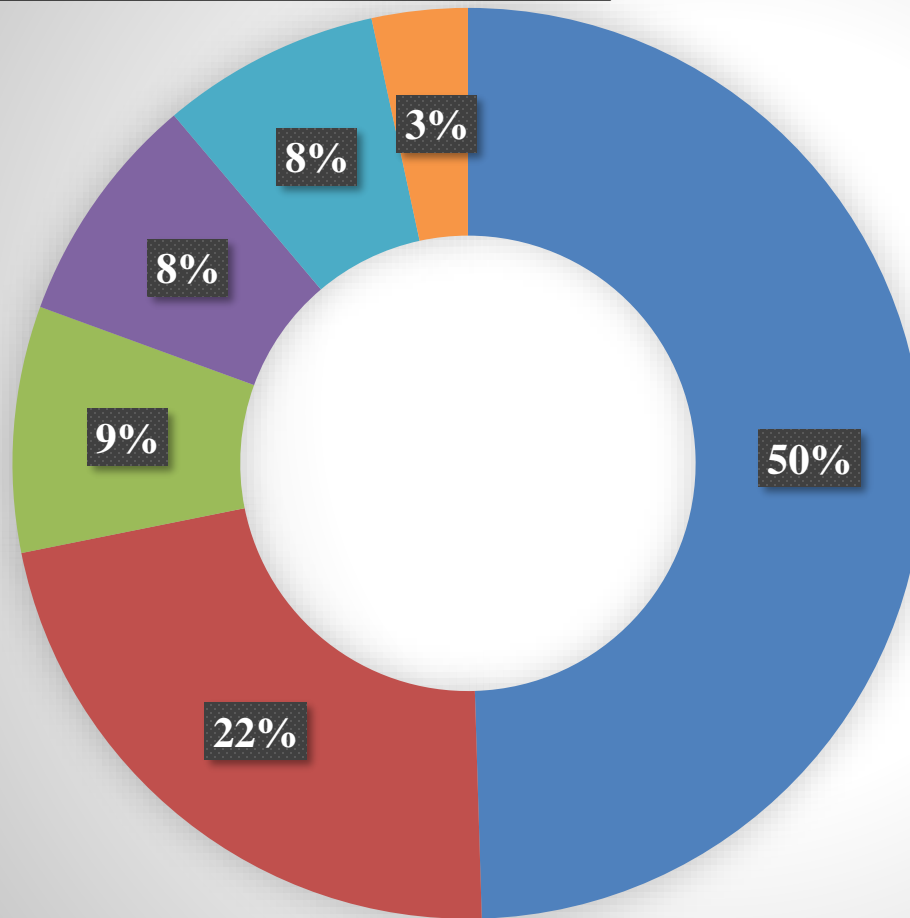

Labklājības ministrija

Statistika pa reģioniem (30.04.2024.)

Aktīvie sociālie uzņēmumi – kopā 206

- Rīga
- Pierīga
- Zemgale
- Kurzeme
- Vidzeme
- Latgale

Labklājības ministrija

ES Padomes Ieteikums par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi

**Saskaņā ar
ieteikumu
ES dalībvalstīm**

**24 mēnešus pēc ieteikuma
pieņemšanas ir jāpieņem jaunas vai**

**jāpilnveido esošās sociālās
ekonomikas stratēģijas vai**

**jāintegrē sociālā ekonomika
atbilstošās stratēģijās un politiku
pasākumos**

**pēc 4 gadiem jāziņo Eiropas
Komisijai par ieteikuma
īstenošanu**

Definīcija

Šajā Ieteikumā piemēro šādas definīcijas:

- a) **“sociālā ekonomika” ir privātas struktūras**, kas ir neatkarīgas no valsts iestādēm un nodrošina preces un pakalpojumus saviem biedriem vai sabiedrībai, ietverot kooperatīvus, savstarpējas palīdzības biedrības, asociācijas (ieskaitot labdarības organizācijas), fondus un sociālos uzņēmumus, kas darbojas saskaņā ar šādiem pamatprincipiem un iezīmēm:
- cilvēku, kā arī **sociālo un/vai vides aizsardzības mērķu prioritāte salīdzinājumā ar peļņu**;
 - **lielākās daļas peļņas un pārpalikumu atkārtota ieguldīšana**, lai turpinātu īstenot savus sociālos un/vai vides aizsardzības mērķus un veiktu darbības dalībnieku/lietotāju (“kopējās intereses”) un/vai visas sabiedrības interesēs (“vispārējās intereses”); un
 - **demokrātiska un/vai līdzdalības pārvaldība**;
- b) **“sociālais uzņēmums” ir struktūra, kas nodrošina preces un sniedz pakalpojumus tirgum uzņēmējdarbības veidā** un saskaņā ar sociālās ekonomikas principiem un iezīmēm, par komercdarbības iemeslu nosakot sociālos un/vai vidiskos mērķus.

Sociālās ekonomikas dalībnieki

Ekonomiskās vienības	Skaitis	Privāta struktūra	Nodrošina preces vai pakalpojumus		Cilvēku, kā arī sociālā vai vides mērķa pārākums par peļņu	Lielākās daļas peļņas ieguldīšana sociālie,/vides mērķiem	Demokrātiska vai līdzdalības pārvaldība
			saviem biedriem	sabiedrībai			
Biedrības – SLO	1 274	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Biedrības – pārējās	22 420	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – SLO	234	Pamatā – JĀ		JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Nodibinājumi – pārējie	1343	Pamatā – JĀ	JĀ		JĀ	JĀ	JĀ
Sociālie uzņēmumi	205	Pamatā – JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ	JĀ
Sociālo pakalpojumu sniedzēji	925 (288*)	Jāatlasa atbilstošie		JĀ	Pamatā – JĀ		
Kooperatīvās sabiedrības	1 600	Jāatlasa atbilstošās	JĀ		JĀ	Pamatā – JĀ	
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	28	JĀ	JĀ		JĀ	Pamatā – JĀ	JĀ
KOPĀ:	27 400	≈ 15% no kopējā UR reģistrēto subjektu skaita 181 000					

* Atskaitot struktūrvienības (nav patstāvīgi subjekti) un valsts/pašvaldību iestādes/uzņēmumus

Sociālās ekonomikas ekosistēmas modelis

Labklājības ministrija

Pasākumi, kas veicina piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu ar sociālās ekonomikas palīdzību

Ieteikuma 5.–8. punktā ir ieteikts dalībvalstīm ieviest pasākumus, kas **veicina piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu** ar sociālās ekonomikas palīdzību. Precīzāk:

5. punktā ir ieteikts dalībvalstīm ieviest **darba tirgus politiku**, lai atbalstītu darbiniekus sociālajos uzņēmumos un viņu reintegrāciju darba tirgū, atbalstītu sadarbību starp valstu nodarbinātības dienestiem, sociālās ekonomikas struktūrām un vidusmēra uzņēmumiem, labāk aizsniegtu jauniešus, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, veicinātu sociālo uzņēmējdarbību kā līdzekli pašnodarbinātības un nodarbinātības nodrošināšanai kopumā, dotu iespēju lielākam skaitam cilvēku ar invaliditāti iekļauties darba tirgū un veicinātu sociālo dialogu un darba koplīguma slēgšanu, tādējādi nodrošinot taisnīgus darba apstākļus.

6. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atzīt un atbalstīt sociālās ekonomikas struktūru ieguldījumu **sociālajā iekļaušanā** un ietvert tās sociālo un aprūpes pakalpojumu, mājokļu, kā arī izglītības un aktivitāšu veidošanā un nodrošināšanā bērniem un jauniešiem.

7. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atbalstīt **apmācību un prasmju pilnveidošanu** sociālās ekonomikas vajadzībām, veidojot prasmju izpēti saistībā ar tirgus vajadzībām, sadarbojoties ar sociālās ekonomikas pārstāvjiem, lai atvieglotu darbinieku apmācību ar mērķi novērst prasmju trūkumu un atvieglotu viņu iekļaušanu darba tirgū, un veidojot valstu vai starpvalstu sociālās ekonomikas kompetences centrus sadarbībā ar profesionālās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem.

8. punktā ir ieteikts dalībvalstīm stiprināt sociālās ekonomikas struktūru lomu **sociālās inovācijas** atbalstīšanā un vietējās attīstības un nodarbinātības galvenajās nozarēs, kā arī izmantot sociālās ekonomikas ieguldījumu, lai nodrošinātu taisnīgu divējādu pārkārtošanos, vienlaikus sekmējot ekonomikas un rūpniecības ilgtspējīgu attīstību un teritoriālo kohēziju.

Labklājības ministrija

Veidot sociālo ekonomiku veicinošus satvarus, izstrādājot un īstenojot visaptverošas stratēģijas šai nozarei

Ieteikuma 9.–21. punktā ir ieteikts dalībvalstīm **veidot sociālo ekonomiku veicinošus satvarus, izstrādājot un īstenojot visaptverošas stratēģijas šai nozarei**. Precīzāk:

13. punktā ir ieteikts dalībvalstīm uzlabot **piekļuvi publiskajam un privātajam finansējumam** sociālās ekonomikas vajadzībām, nodrošinot sociālo finanšu ekosistēmas un izmantojot pieejamo finansējumu, piem., ES fondus.

14.–16. punktā ir ieteikts dalībvalstīm **uzlabot sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi tirgiem**, veicinot sociāli atbildīga publiskā iepirkuma izmantošanu saskaņā ar iespējām, ko piedāvā pašreizējais Eiropas tiesiskais regulējums par publisko iepirkumu, un atbalstot sadarbību starp sociālās ekonomikas struktūrām un galvenajiem uzņēmumiem.

17. punktā ir ieteikts dalībvalstīm maksimāli izmantot pašreizējo **valsts atbalsta noteikumu** darbības jomu saskaņā ar ES tiesību aktiem, lai atbalstītu sociālo ekonomiku.

18. punktā ir ieteikts dalībvalstīm nodrošināt, ka **nodokļu sistēmas** nekavē sociālās ekonomikas attīstību, novērtēt, vai nodokļu sistēmas pietiekami veicina šo attīstību, un veicināt pārrobežu labdarību.

19. punktā ir ieteikts dalībvalstīm atbalstīt sociālās ekonomikas struktūru īstenošanu **sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības procesu** ieviešanu, kurus izmanto, lai mērītu un novērtētu konkrēta projekta vai organizācijas sociālo ietekmi.

20.–21. punktā ir ieteikts dalībvalstīm **veicināt izpratni** par sociālo ekonomiku un tās ieguldījumu, tai skaitā pārbaudot sociālās ekonomikas attīstību un veikspēju ar **pētniecības, datu un statistikas** palīdzību.

Labklājības ministrija

Sociālās ekonomikas plāns 2025-2029

Institucionālais virziens

Tiesiskais ietvars, atbildības, uzraudzība

- Definīcija un statuss
- Atbildību sadalījums
- Reģistri un dati
- Regulārs monitorings
- Sociālās ietekmes pētījumi/izvērtējumi
- Konsultatīvā padome

Mērķa grupas virziens

Piekluve darba tirgum un sociālā iekļaušana

- Darba integrācija un mērķa grupu sasniegšana
- Pakalpojumu attīstība sociāli iekļaujošākai sabiedrībai
- Prasmju attīstība
- Sociālās inovācijas

Sistēmiskais virziens

Sociālo ekonomiku veicinošo sistēmu attīstība

- Piekluve finansējumam
- Sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi
- Nodokļu sistēmas pilnveidojumi
- Pamanāmība un atpazīstamība
- Sociālās ekonomikas ekosistēmas stiprināšanas pasākumi

Labklājības ministrija

Paldies!

www.lm.gov.lv